

มาตรฐานหลักสูตร
การดูแลผู้สูงอายุชั้นกลาง
จำนวน ๗๐ ชั่วโมง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. ชื่อหลักสูตร	๑
๒. หลักการและเหตุผล	๑
๓. วัตถุประสงค์	๒
๔. คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม	
๕. สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรม	๒
๖. หมวดวิชา	
๗. โครงสร้างหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุชั้นกลาง จำนวน ๗๐ ชั่วโมง	๓
๘. คำอธิบายหมวดวิชา	๖
๘.๑ หมวดวิชาความรู้ทั่วไปของผู้สูงอายุ	๖
๘.๒ หมวดวิชาการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	๗
๘.๓ หมวดวิชาทักษะพื้นฐานในการดูแลผู้สูงอายุ	๘
๘.๔ หมวดวิชาการประเมินภาวะวิกฤตเบื้องต้น การช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน การปฐมพยาบาลและการส่งต่อ	๑๐
๘.๕ หมวดวิชาโรคและกลุ่มอาการที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ	๑๑
๘.๖ หมวดวิชาแนวคิดเกี่ยวกับผู้ดูแล	๑๒
๘.๗ หมวดวิชาการฝึกปฏิบัติงาน	๑๒
๙. การวัดผลและประเมินผลการอบรม	๑๔
๑๐. วิทยากร	๑๔
๑๑. ภาคผนวก	๑๕
๑๑.๑ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.)	๑๕
๑๑.๒ คณะอนุกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ	๑๖
๑๑.๓ คณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ	๑๘

๑. ชื่อหลักสูตร : หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุชั้นกลาง จำนวน ๗๐ ชั่วโมง

๒. หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก ส่งผลให้หลายประเทศเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) รวมถึงประเทศไทยที่มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ ๑๖ นับเป็นอันดับสองของอาเซียน รองจากประเทศสิงคโปร์ที่มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ ๑๘ โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ประเทศไทยมีจำนวนประชากรรวม ๖๕.๑ ล้านคน แบ่งเป็นประชากรที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีจำนวนถึง ๑๐.๓ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๖ ของประชากรไทยทั้งหมด เป็นเพศชายจำนวน ๔.๖ ล้านคน และเพศหญิงจำนวน ๕.๗ ล้านคน และในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ประชากรเกือบ ๑ ใน ๔ ของประเทศจะเป็นประชากรสูงอายุ และปี พ.ศ.๒๕๗๔ จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด โดยจะมีประชากรสูงอายุมากถึงร้อยละ ๒๘ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, ๒๕๕๘) รวมถึงการคาดประมาณประชากรของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๘๓ คาดการณ์ไว้ว่าสัดส่วนของประชากรวัยเด็ก (อายุน้อยกว่า ๑๕ ปี) และวัยแรงงาน (อายุ ๑๕-๕๙ ปี) มีแนวโน้มลดลงสวนทางกับสัดส่วนประชากรสูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ สัดส่วนประชากรวัยเด็กจะเท่ากับสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ และหากเปรียบเทียบสัดส่วนของประชากรวัยทำงานต่อประชากรวัยสูงอายุ จำนวน ๑ คน ที่สะท้อนให้เห็นถึงสถานะการพึ่งพิง จากเดิมที่มีประชากรวัยทำงานจำนวน ๔.๕ คน คอยดูแลประชากรวัยสูงอายุ ๑ คน อีกไม่เกิน ๑๔ ปีข้างหน้า สัดส่วนดังกล่าวจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยจะมีประชากรวัยทำงานเพียง ๒.๕ คน ที่ดูแลประชากรวัยสูงอายุ ๑ คน (คณะทำงานคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๘๓, ๒๕๕๕)

นอกจากนี้ผู้สูงอายุมีแนวโน้มอยู่คนเดียวหรืออยู่ลำพังกับคู่สมรสเพิ่มขึ้น และมีความจำเป็นต้องพึ่งพาการดูแล โดยผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังกับคู่สมรสเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ ๒๐.๖ ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด เป็นผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ ๘๐ ปีขึ้นไป) มีมากถึงร้อยละ ๒๔ ที่ต้องการการดูแลปรนนิบัติ และผู้สูงอายุที่ต้องการผู้ดูแลแต่ขาดผู้ดูแลมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ ๔ ของผู้สูงอายุวัยปลายทั้งหมด ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสุขภาพ (อ้างอิง) โดยเฉพาะโรคเรื้อรัง จึงทำให้มีแนวโน้มของการเป็นภาวะพึ่งพิงเพิ่มสูงขึ้นและต้องการการเกื้อหนุนหรือพึ่งพา การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ จึงเป็นประเด็นที่ท้าทายให้ประเทศไทยต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับและแก้ไขปัญหาประเด็นการขาดแคลนบุคลากรด้านการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวด้วย ซึ่งเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีความเหมาะสมกับบริบทและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย

รัฐบาลได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในประเด็นของการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อการแก้ไขปัญหาข้อจำกัดของการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เนื่องจากการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์ที่ทำให้บุตรซึ่งเป็นผู้ดูแลหลักลดลง รวมทั้งแบบแผนการย้ายถิ่นของกำลังวัยแรงงานไปทำงานพื้นที่อื่น ทำให้กำลังหลักของครอบครัวที่จะให้การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวลดลง จึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) โดยมอบหมายให้อนุกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุชั้นกลาง จำนวน ๗๐ ชั่วโมง ที่เป็นมาตรฐานหลักสูตรกลางของประเทศในการสร้างผู้ดูแลผู้สูงอายุระดับพื้นฐาน ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่วิชาชีพด้านสุขภาพ โดยทุกหน่วยงาน สถาบัน องค์กร ทั้งรัฐและเอกชนสามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังได้ติดตามและประเมินคุณภาพของหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ และการกำกับดูแลหน่วยงาน สถาบัน องค์กร ทั้งรัฐและเอกชนที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว รวมทั้งการกำกับคุณภาพผู้ผ่านการอบรมที่จะให้การดูแลผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมและได้มาตรฐาน

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีทักษะพื้นฐานในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง
- ๓.๒ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้กับสมาชิกในครอบครัวและชุมชนได้
- ๓.๓ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุระดับพื้นฐาน ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่วิชาชีพทางด้านสุขภาพ

๔. คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม

- ๔.๑ อายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ไม่จำกัดเพศ
- ๔.๒ จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา
- ๔.๓ ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- ๔.๔ มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคร้ายแรงหรือโรคติดต่อร้ายแรง
- ๔.๕ มีวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ

๕. สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรม

๕.๑ สมรรถนะที่ ๑ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ของผู้สูงอายุ การมีเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ การให้ความเคารพและให้เกียรติผู้สูงอายุ รวมถึงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย สิทธิสวัสดิการที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ

๕.๒ สมรรถนะที่ ๒ การดูแลผู้สูงอายุในระดับพื้นฐาน

มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะพื้นฐานในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การป้องกันโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพเบื้องต้น ประกอบด้วยการออกกำลังกายอุบัติเหตุที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ การประเมินภาวะวิกฤตเบื้องต้น การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการทำกายภาพบำบัดเบื้องต้น รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคที่พบบ่อยในกลุ่มผู้สูงอายุและการดูแลเบื้องต้น

๕.๓ สมรรถนะที่ ๓ คุณลักษณะของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ผู้ดูแลผู้สูงอายุมีบุคลิกลักษณะที่อ่อนโยน สุภาพ ใจเย็น เข้าใจในสภาวะการเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยสามารถจัดการกับอารมณ์ความเครียดของตนเองในฐานะที่เป็นผู้ดูแลได้ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและตนเองในฐานะที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงสิทธิและสวัสดิการที่เป็นประโยชน์ผู้สูงอายุ

๖. หมวดวิชา

๖.๑ ความรู้ทั่วไปของผู้สูงอายุ	จำนวน ๓ ชั่วโมง
๖.๒ การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	จำนวน ๔ ชั่วโมง
๖.๓ ทักษะพื้นฐานในการดูแลผู้สูงอายุ	จำนวน ๑๐ ชั่วโมง
๖.๔ การประเมินภาวะวิกฤตเบื้องต้น การช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน การปฐมพยาบาลและการส่งต่อ	จำนวน ๘ ชั่วโมง
๖.๕ โรคและกลุ่มอาการที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ	จำนวน ๓ ชั่วโมง
๖.๖ แนวคิดเกี่ยวกับผู้ดูแล	จำนวน ๒ ชั่วโมง
๖.๗ การฝึกปฏิบัติ	จำนวน ๔๐ ชั่วโมง

๗. โครงสร้างหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุชั้นกลาง จำนวน ๗๐ ชั่วโมง

หมวดวิชา	รายวิชา	จำนวน (ชั่วโมง)	ทฤษฎี (ชั่วโมง)	ปฏิบัติ (ชั่วโมง)
๑) ความรู้ทั่วไปของผู้สูงอายุ	(๑.๑) การเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุ (๑.๒) เจตคติต่อผู้สูงอายุในทุกมิติ (๑.๓) การอยู่ร่วมกันและความเข้าใจซึ่งกันและกัน - การสื่อสารที่เหมาะสม - ทักษะการฟัง (๑.๔) สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ (กฎหมาย สวัสดิการรักษายาบาล เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพคนพิการ)	๓ ชั่วโมง	๓ ชั่วโมง	-
๒) การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ	(๒.๑) อาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุทั่วไปและผู้สูงอายุเฉพาะโรค (๒.๒) การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ (๒.๓) การส่งเสริมสุขภาพจิตกับผู้สูงอายุ (๒.๔) การจัดกิจกรรมนันทนาการและการชะลอความเสื่อม (๒.๕) การจัดการสิ่งแวดล้อม (๒.๖) การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (การนวด การประคบ ด้วยสมุนไพร)	๔ ชั่วโมง	๓ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง
๓. ทักษะพื้นฐานในการดูแลผู้สูงอายุ	(๓.๑) การดูแลส่วนบุคคล (๓.๒) การดูแลสุขภาพช่องปาก (๓.๓) การประเมินระดับการช่วยเหลือตนเองและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น (ADL, IADL, 2Q) (๓.๔) การวัดสัญญาณชีพ (๓.๕) การฟื้นฟูสมรรถภาพและกายภาพบำบัดเบื้องต้น (๓.๖) การเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุ และการใช้อุปกรณ์ช่วย (๓.๗) การใช้ยา (หลักการจ่ายยาที่ถูกต้อง 7R) (๓.๘) การป้องกันการติดเชื้อ	๑๐ ชั่วโมง	๔ ชั่วโมง	๖ ชั่วโมง

หมวดวิชา	รายวิชา	จำนวน (ชั่วโมง)	ทฤษฎี (ชั่วโมง)	ปฏิบัติ (ชั่วโมง)
	(๓.๙) การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง <ul style="list-style-type: none"> - การดูแลระบบทางเดินอาหาร (การเตรียมอาหาร การให้อาหารทางสายยาง) - การดูแลทางเดินหายใจ (การให้ออกซิเจน การพ่นยา การเคาะปอด) - การดูแลระบบขับถ่าย (การดูแลสายสวนปัสสาวะ) - การดูแลป้องกันแผลกดทับ (จัดทำเปลี่ยนท่านั่งนอน พลิกตะแคงตัว) - การดูแลผู้สูงอายุในระยะท้าย 			
๔) การประเมินภาวะวิกฤตเบื้องต้น การช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการส่งต่อ	(๔.๑) การประเมินภาวะวิกฤตเบื้องต้น (๔.๒) การช่วยชีวิตพื้นฐานและการใช้เครื่องกระตุ้นหัวใจอัตโนมัติ (AED) (๔.๓) การปฐมพยาบาลเบื้องต้น <ul style="list-style-type: none"> - หลักการปฐมพยาบาลและการประเมินอาการผู้บาดเจ็บ - การสังเกตสิ่งแปลกปลอมอุดกั้นทางเดินหายใจ - บาดแผล แผลไหม้ และการห้ามเลือด - ภาวะเจ็บป่วยฉุกเฉิน เช่น ภาวะหมดสติ การเป็นลม ภาวะน้ำตาลในเลือดผิดปกติ ภาวะช็อก การชัก - การบาดเจ็บของกระดูกและข้อ การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ - พิษจากสัตว์และสิ่งแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกาย (๔.๔) การส่งต่อและขอรับคำปรึกษา (๔.๕) แหล่งให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุและครอบครัว (แหล่งให้บริการ/หมายเลขโทรศัพท์ที่ควรรู้)	๘ ชั่วโมง	๔ ชั่วโมง	๔ ชั่วโมง

หมวดวิชา	รายวิชา	จำนวน (ชั่วโมง)	ทฤษฎี (ชั่วโมง)	ปฏิบัติ (ชั่วโมง)
๕) โรคและกลุ่มอาการที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ	(๕.๑) โรคเรื้อรังที่พบบ่อยและกลุ่มอาการผู้สูงอายุ	๓ ชั่วโมง	๓ ชั่วโมง	-
๖) แนวคิดเกี่ยวกับผู้ดูแล	(๖.๑) บทบาทผู้ดูแล (๖.๒) จริยธรรมผู้ดูแล (๖.๓) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและผู้ดูแล (แรงงาน) (๖.๔) การดูแลตนเอง (๖.๕) การจัดการความเครียดของผู้ดูแล - กิจกรรมคลายเครียด - การฝึกสมาธิเบื้องต้น - การป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว	๒ ชั่วโมง	๑ ชม. ๓๐ นาที	๓๐ นาที
๗) การฝึกปฏิบัติงาน	(๗.๑) การฝึกงานในสถานดูแลผู้สูงอายุ (๗.๒) การฝึกปฏิบัติงานในชุมชน	๔๐ ชั่วโมง		๔๐ ชั่วโมง
๘) การวัดผลและประเมินผลการอบรม	(๘.๑) การทดสอบและประเมินภาคทฤษฎี ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ (๘.๒) การทดสอบและประเมินภาคปฏิบัติ ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐			
รวม		๗๐ ชั่วโมง		

๘. คำอธิบายหมวดวิชา

๘.๑ หมวดวิชาความรู้ทั่วไปของผู้สูงอายุ จำนวน ๓ ชั่วโมง (ทฤษฎี ๓ ชั่วโมง/ปฏิบัติ - ชั่วโมง)

ขอบข่ายหมวดวิชา

ความหมาย สถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบัน เข้าใจการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของผู้สูงอายุ สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุที่พึงได้รับทางด้านการรักษาพยาบาล การดำรงชีพและสิทธิอื่นๆ รวมถึงการมีเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ การดูแลด้วยความเข้าใจ มีการสื่อสารอย่างเหมาะสมและมีเทคนิคเบื้องต้นในการสื่อสารกับผู้สูงอายุ รวมถึงการรับฟังปัญหาและความต้องการต่างๆ ของผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีผู้สูงอายุ กระบวนการชราและการเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ
- ๒) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ
- ๓) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกันและสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้สูงอายุได้ โดยมีการสื่อสารและมีทักษะการฟังที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ
- ๔) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุตามกฎหมาย

รายวิชา

- (๑) การเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุ
  - แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
  - การแบ่งประเภทผู้สูงอายุ
  - กระบวนการชราภาพและการเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ
- (๒) เจตคติต่อผู้สูงอายุในทุกมิติ
  - การรับรู้ต่อการสูงอายุ
  - ความเสมอภาคทางเพศ
- (๓) การอยู่ร่วมกันและความเข้าใจซึ่งกันและกัน
  - การสื่อสารที่เหมาะสม
  - ทักษะการฟัง
- (๔) สิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ
  - กฎหมาย
  - สิทธิของผู้สูงอายุตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
  - สวัสดิการรักษายาบาล
  - เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ/เบี้ยยังชีพผู้พิการ

วิธีการสอน/สื่อ

- การบรรยาย
- ถาม - ตอบ คำถามกลุ่มใหญ่
- การแสดงบทบาทสมมติ
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แผ่นพับ โปสเตอร์

การประเมินผล

- สังเกตการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม
- สังเกตการมีส่วนร่วมในการในการทำกิจกรรมกลุ่ม
- ประเมินจากการถาม-ตอบ

๘.๒ หมวดวิชาการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ จำนวน ๔ ชั่วโมง (ทฤษฎี ๓ ชั่วโมง/ปฏิบัติ ๑ ชั่วโมง)

ขอบข่ายหมวดวิชา

ความหมาย หลักการ ในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการดูแลด้านอาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การส่งเสริมสุขภาพจิตผู้สูงอายุ การจัดการกิจกรรมนันทนาการและการชะลอความเสื่อมของร่างกาย การจัดการสิ่งแวดล้อม การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (การนวด การประคบด้วยสมุนไพร)

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ
- ๒) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุและสามารถนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง
- ๓) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ มีทักษะความสามารถในการให้คำแนะนำการดูแลตนเองเพื่อผ่อนคลายแก่ผู้สูงอายุและประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพจิตของผู้ดูแลเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๔) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถจัดการกิจกรรมนันทนาการเพื่อผู้สูงอายุได้ผ่อนคลายความเครียด
- ๕) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถให้คำแนะนำและวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม
- ๖) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ สามารถให้คำแนะนำและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านมาดูแลสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ได้

รายวิชา

(๑) อาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุทั่วไปและผู้สูงอายุเฉพาะโรค

- อาหารหลัก ๕ หมู่
- ความต้องการสารอาหารในผู้สูงอายุ
- การประเมินภาวะโภชนาการในผู้สูงอายุ
- หลักการจัดอาหารสำหรับผู้สูงอายุ
- ข้อควรพิจารณาในการกำหนดอาหารสำหรับผู้สูงอายุ

(๒) การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

- ประโยชน์ของการออกกำลังกาย
- หลักปฏิบัติในการออกกำลังกายและการบริหารร่างกายสำหรับผู้สูงอายุ
- รูปแบบการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุ

(๓) การส่งเสริมสุขภาพจิตกับผู้สูงอายุ

- สุขภาพจิตกับการเจ็บป่วยเรื้อรัง
- การประเมินปัญหาสุขภาพจิตผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเรื้อรังเบื้องต้น
- การส่งเสริมสุขภาพจิตในผู้สูงอายุ
- ภาวะเครียดในผู้สูงอายุ
- ภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ รวมทั้งการป้องกันและการช่วยเหลือที่เหมาะสม
- การใช้แบบประเมินความเครียด/สมองเสื่อมเบื้องต้น

(๔) การจัดกิจกรรมนันทนาการและการชะลอความเสื่อม

- ประโยชน์ของนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ
- รูปแบบของการจัดนันทนาการ
- กิจกรรมการกระตุ้นเพื่อชะลอความเสื่อม

(๕) การจัดการสิ่งแวดล้อม

- การประเมินความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อม
- การจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้าน

(๖) การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

- การนวด
- การประคบด้วยสมุนไพร

วิธีการสอน/สื่อ

- การบรรยาย
- ถาม - ตอบ คำถามกลุ่มใหญ่
- การสาธิต
- การฝึกปฏิบัติ

การประเมินผล

- สังเกตการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม
- สังเกตการมีส่วนร่วมในการในการทำกิจกรรมกลุ่ม
- ประเมินจากการถาม-ตอบ

๘.๓ หมวดวิชาทักษะพื้นฐานในการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๑๐ ชั่วโมง (ทฤษฎี ๔ ชั่วโมง/ปฏิบัติ ๖ ชั่วโมง)ขอบข่ายหมวดวิชา

ความหมาย หลักการ ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานในการดูแลผู้สูงอายุ การดูแลผู้สูงอายุในเรื่องของการดูแลส่วนบุคคล การดูแลสุขภาพช่องปาก การประเมินระดับการช่วยเหลือตนเองและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น (ADL, IADL, 2Q) การวัดสัญญาณชีพ การทำกายภาพบำบัดเบื้องต้น การเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุและการใช้อุปกรณ์ช่วยเดิน การใส่ยา (หลักการใส่ยาที่ถูกต้อง 7R) การป้องกันการติดเชื้อ การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง การดูแลระบบทางเดินอาหาร (การเตรียมอาหาร การให้อาหารทางสายยาง) การดูแลทางเดินหายใจ (การให้ออกซิเจน การพ่นยา การเคาะปอด) การดูแลระบบขับถ่าย (การดูแลสายสวนปัสสาวะ) การดูแลป้องกันแผลกดทับ (จัดท่า เปลี่ยนท่านั่งนอน พลิกตะแคงตัว) การดูแลผู้สูงอายุในระยะท้าย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะพื้นฐานในการดูแลผู้สูงอายุ ในเรื่อง การดูแลส่วนบุคคล การดูแลสุขภาพช่องปาก การประเมินระดับการช่วยเหลือตนเองและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น (ADL, IADL, 2Q) การวัดสัญญาณชีพ การทำกายภาพบำบัดเบื้องต้น และพื้นฐานของการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในการดูแลระบบทางเดินอาหาร การดูแลทางเดินหายใจ การดูแลระบบขับถ่าย และการเตรียมตัวผู้สูงอายุในระยะท้ายได้

รายวิชา

(๑) การดูแลส่วนบุคคล

- การอาบน้ำ การเช็ดตัว การแต่งตัว
- การดูแลมือและเท้า
- การทำความสะอาด ผม เล็บ ตา หู จมูก
- การดูแลการขับถ่าย
- การเปลี่ยนผ้าปูที่นอน
- การป้อนอาหาร

(๒) การดูแลสุขภาพช่องปาก

- ช่องปากและการดูแลช่องปากด้วยตัวเอง
- การดูแลทำความสะอาดฟันปลอม
- การตรวจช่องปากด้วยตนเอง
- การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และไม่ทำอันตรายต่อเหงือกและฟัน
- การไปพบทันตแพทย์

(๓) การประเมินระดับการช่วยเหลือตนเองและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น (ADL, IADL, 2Q)

(๔) การวัดสัญญาณชีพ

(๕) การฟื้นฟูสมรรถภาพและกายภาพบำบัดเบื้องต้น

(๖) การเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุและการใช้อุปกรณ์ช่วยเดิน

(๗) การใส่ยา (หลักการใส่ยาที่ถูกต้อง 7R)

(๘) การป้องกันการติดเชื้อในผู้สูงอายุ

(๙) การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

- การดูแลระบบทางเดินอาหาร (การเตรียมอาหาร การช่วยดูแลการให้อาหารทางสายยาง)
- การดูแลทางเดินหายใจ (การช่วยดูแลการให้ออกซิเจน การพ่นยา การเคาะปอด)
- การดูแลระบบขับถ่าย (การช่วยดูแลสายสวนปัสสาวะ)
- การดูแลป้องกันแผลกดทับ (จัดท่า เปลี่ยนท่านั่งนอน พลิกตะแคงตัว)
- การดูแลตัวผู้สูงอายุระยะท้าย

วิธีการสอน/สื่อ

- การบรรยาย
- การซักถาม
- ฝึกปฏิบัติ/การแสดงบทบาทสมมติ
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แผ่นพับ โปสเตอร์

การประเมินผล

- การสังเกต
- การซักถาม
- ผลลัพธ์จากการทำกิจกรรม
- ผลการฝึกปฏิบัติ

๘.๔ หมวดวิชาการประเมินภาวะวิกฤตเบื้องต้น การช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน การปฐมพยาบาลและการส่งต่อ (จำนวน ๘ ชั่วโมง (ทฤษฎี ๔ ชั่วโมง/ปฏิบัติ ๔ ชั่วโมง)

ขอบข่ายหมวดวิชา

ความหมาย หลักการ กระบวนการการประเมินภาวะวิกฤตกรณีเจ็บป่วยไม่รุนแรง การช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น วิธีการปฐมพยาบาลสำหรับอุบัติเหตุที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ และกรณีเจ็บป่วยรุนแรงหรือฉุกเฉิน รวมทั้งแนวทางปฏิบัติการประสานงานที่เหมาะสมในการส่งต่อผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินภาวะวิกฤตเบื้องต้น การช่วยชีวิตพื้นฐานและการใช้เครื่องกระตุ้นหัวใจอัตโนมัติ (AED) และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น โดยสามารถสังเกตอาการ การประเมินภาวะวิกฤตเบื้องต้นให้การดูแลปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้สูงอายุที่มีภาวะวิกฤต และสามารถประสานส่งต่อผู้สูงอายุได้อย่างทันเวลาและปลอดภัย

รายวิชา

(๑) การประเมินภาวะวิกฤตเบื้องต้น

(๒) การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

- หลักการปฐมพยาบาลและการประเมินอาการผู้บาดเจ็บ
- การสังเกตสิ่งแปลกปลอมอุดกั้นทางเดินหายใจ
- บาดแผล แผลไหม้ และการห้ามเลือด
- ภาวะเจ็บป่วยฉุกเฉิน
  - ภาวะหมดสติ
  - การเป็นลม
  - ภาวะน้ำตาลในเลือดผิดปกติ
  - ภาวะช็อก
  - การชัก
- การบาดเจ็บของกระดูกและข้อ การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ
- พิษจากสัตว์และสิ่งแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกาย

(๓) การปฐมพยาบาลเมื่อกระดูกหัก

(๔) การดูแลที่พบบ่อย (ฟกช้ำ แผลถลอก แผลไฟไหม้ มีดบาด สัตว์กัดต่อย)

(๕) การประเมินภาวะวิกฤตเบื้องต้น

(๖) การช่วยชีวิตพื้นฐาน

- การใช้เครื่องกระตุ้นหัวใจอัตโนมัติ (AED)

(๗) การส่งต่อและขอรับคำปรึกษา

- แหล่งให้ความช่วยเหลือ (แหล่งบริการ เบอร์โทรศัพท์ที่รู้)

วิธีการสอน/สื่อ

- การบรรยาย
- อภิปรายกลุ่ม ชักถาม
- การสาธิต
- แสดงบทบาทสมมติ
- การฝึกปฏิบัติ

การประเมินผล

- การสังเกต
- การซักถาม
- ผลการฝึกปฏิบัติ

๘.๕ หมวดวิชาโรคและกลุ่มอาการที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ (จำนวน ๓ ชั่วโมง (ทฤษฎี ๓ ชั่วโมง/ปฏิบัติ - ชั่วโมง)

ขอบข่ายหมวดวิชา

ความหมาย ความรู้ความเข้าใจ อาการ โรคที่พบบ่อยและกลุ่มอาการในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ข้อเข่าเสื่อม ภาวะสมองเสื่อม ภาวะซึมเศร้า ภาวะสับสนเฉียบพลัน ภาวะกลืนอาหารลำบาก ปัสสาวะไม่ได้ พัลตตกหกล้ม และแนวทางการดูแลผู้สูงอายุเมื่อเป็นโรคที่พบบ่อยหรือกลุ่มอาการผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคที่พบบ่อยในกลุ่มผู้สูงอายุ อาการ พฤติกรรมเสี่ยง การป้องกันและการปฏิบัติตัวในการส่งเสริมสุขภาพ

รายวิชา

(๑) โรคเรื้อรังที่พบบ่อยและกลุ่มอาการในผู้สูงอายุ

- โรคความดันโลหิตสูง
- โรคเบาหวาน
- ข้อเข่าเสื่อม
- ภาวะสมองเสื่อม
- ภาวะซึมเศร้า
- ภาวะสับสนเฉียบพลัน
- ภาวะกลืนอาหารลำบาก ปัสสาวะไม่ได้
- พัลตตกหกล้ม
- แนวทางการดูแลผู้สูงอายุเป็นโรคและกลุ่มอาการที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ

วิธีการสอน/สื่อ

- การบรรยาย
- การซักถาม
- การฝึกทำแบบประเมิน/แบบทดสอบและแปรผล
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แผ่นพับ โปสเตอร์

การประเมินผล

- การสังเกต
- การซักถาม
- การแปรผลจากแบบประเมินแบบทดสอบได้ถูกต้อง

๘.๖ หมวดวิชาแนวคิดเกี่ยวกับผู้ดูแล (จำนวน ๒ ชั่วโมง (ทฤษฎี ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที/ปฏิบัติ ๓๐ นาที)

ขอบข่ายหมวดวิชา

ความหมาย บทบาทและจริยธรรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ การดูแลแบบทดแทน การดูแลตนเอง สาเหตุของความเครียด ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดูแล ความต้องการของผู้ดูแล วิธีการจัดการความเครียดอย่างเหมาะสมของผู้สูงอายุ การป้องกันการกระทำรุนแรงในครอบครัว และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและผู้ดูแล

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจสภาวะการเป็นผู้ดูแล บทบาทของผู้ดูแล และจริยธรรมของผู้ดูแล

รายวิชา

(๑) บทบาทผู้ดูแล

(๒) จริยธรรมของผู้ดูแล

- จริยธรรมของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
- องค์ประกอบทางจริยธรรมในการดูแลผู้สูงอายุ
- การฝึกสมาธิเบื้องต้น

(๓) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและผู้ดูแล (แรงงาน)

(๔) การดูแลตนเอง

(๕) การจัดการความเครียดของผู้ดูแล

- กิจกรรมคลายเครียด
- การฝึกสมาธิเบื้องต้น
- การป้องกันการกระทำรุนแรงในครอบครัว

วิธีการสอน/สื่อ

- การบรรยาย
- อภิปรายกลุ่ม
- การสาธิต
- การฝึกปฏิบัติ
- คู่มือ เอกสาร ใบงาน

การประเมินผล

- การสังเกต
- การซักถาม

๘.๗ หมวดวิชาการฝึกปฏิบัติงาน จำนวน ๔๐ ชั่วโมง (ทฤษฎี - ชั่วโมง/ปฏิบัติ ๔๐ ชั่วโมง)

ขอบข่ายหมวดวิชา

การฝึกปฏิบัติดูแลผู้สูงอายุ ในสถานดูแลผู้สูงอายุและการฝึกปฏิบัติในชุมชน การฝึกปฏิบัติงานจริงตามองค์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพ คือ กลุ่มที่ ๑ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่น สังคมและชุมชนได้ (ติดสังคม) กลุ่ม ๒ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้บางส่วน (ติดบ้าน) และกลุ่มที่ ๓ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ พิกัด ทุลาพลภาพ (ติดเตียง)

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุ นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

รายวิชา

(๑) การฝึกปฏิบัติดูแลผู้สูงอายุ

- การฝึกปฏิบัติในสถานดูแลผู้สูงอายุ (ปฏิบัติ ๒๐ ชั่วโมง)
- การฝึกปฏิบัติงานจริงตามองค์ความรู้ ในการดูแลผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพ

- กลุ่มที่ ๑ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่น สังคม และชุมชนได้ (ติดสังคม) เช่น การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมนันทนาการ การส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้าน

- กลุ่มที่ ๒ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้บางส่วน (ติดบ้าน) เช่น การจัดกิจกรรมให้ความรู้ และคำแนะนำเกี่ยวกับโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ การเข้ายาในผู้สูงอายุ การช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น สุขภาพจิตกับผู้สูงอายุ การประเมินระดับการช่วยเหลือตนเองและภาวะเครียดเบื้องต้น

- กลุ่มที่ ๓ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ พิกการ ทูพลภาพ (ติดเตียง) เช่น การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย เนื่องจากความชรา มีปัญหาาระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินหายใจ ระบบขับถ่าย ระบบอวัยวะสืบพันธุ์ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ (เช่น บริเวณเตียง ห้องพักผู้สูงอายุ)

(๒) การฝึกปฏิบัติในชุมชน (ปฏิบัติ ๒๐ ชั่วโมง)

- กลุ่มที่ ๑ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่น สังคม และชุมชนได้ (ติดสังคม) เช่น การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมนันทนาการ การส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้าน

- กลุ่ม ๒ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้บางส่วน (ติดบ้าน) เช่นการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ และคำแนะนำเกี่ยวกับโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ การเข้ายาในผู้สูงอายุ การช่วยเหลือผู้ดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น สุขภาพจิตกับผู้สูงอายุ การคัดกรองภาวะเครียดและสมองเสื่อม

- กลุ่ม ๓ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย พิกการ ทูพลภาพ (ติดเตียง) เช่นการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เนื่องจากโรคเรื้อรังและ/หรือความชราภาพที่มีปัญหา ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินหายใจ ระบบขับถ่าย ระบบอวัยวะสืบพันธุ์ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ภายในบ้าน

วิธีการสอน/สื่อ

- การฝึกปฏิบัติงาน

การประเมินผล

- การสังเกต
- การซักถาม
- การประเมินภาคทฤษฎี
- การประเมินภาคปฏิบัติ

๙. การวัดผลและประเมินผลการอบรม

๙.๑ วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินระดับความรู้ ความเข้าใจ คุณธรรม จริยธรรมและการปฏิบัติในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ

๙.๒ วิธีการทดสอบ

- แบบทดสอบวัดประเมินภาคทฤษฎี
- แบบทดสอบวัดประเมินภาคปฏิบัติ

๙.๓ การประเมินผล มีเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

- ผ่านการทดสอบและประเมินภาคทฤษฎี ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐
- ผ่านการทดสอบและประเมินภาคปฏิบัติ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐

๑๐. วิทยากร

● คุณวุฒิของวิทยากร

เป็นบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพ นักโภชนาการ นักจิตวิทยา หรือวิชาชีพที่ตรงตามสาขาที่สอน

● คุณสมบัติและประสบการณ์ของวิทยากร

- มีความสามารถในการถ่ายทอด
- มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีการพัฒนาความรู้ตัวเอง สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เข้าอบรมได้และมีใจให้ความรู้

● วิทยากรผู้ช่วยภาคปฏิบัติ

- มีประสบการณ์ตรงหรือมีประสบการณ์ในอาชีพ อย่างน้อยผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุขั้นสูง ๔๒๐ ชั่วโมง และมีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ๒ ปีขึ้นไป

๑๑. ภาคผนวก

๑๑.๑ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.)

๑) นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	รองประธานฯ คนที่หนึ่ง
๓) ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	รองประธานฯ คนที่สอง
๔) ปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
๕) ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
๖) ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
๗) ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๘) ปลัดกระทรวงแรงงาน	กรรมการ
๙) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
๑๐) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
๑๑) ปลัดกรุงเทพมหานคร	กรรมการ
๑๒) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	กรรมการ
๑๓) เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการ
๑๔) ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์	กรรมการ
๑๕) เลขาธิการสภาการศึกษา	กรรมการ
๑๖) ศาสตราจารย์พงษ์ศิริ ปรารถนาดี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๗) นายบรรลุ ศิริพานิช	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๘) พันเอก (พิเศษ) หลุยส์ พิฑูล ไพศาลเวชกรรม	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๑๙) นายบุญเสริม ดวงจันทร์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๐) นายเข็ม แทนทวี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๑) นางอุบล หลิมสกุล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๒) รองศาสตราจารย์วิพรรณ ประจวบเหมาะ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๓) นางสุวณี รักรธรรม	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๔) นางสาวลัดดา ดำริการเลิศ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๕) รองศาสตราจารย์วรเวศม์ สุวรรณระดา	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
๒๖) อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ	กรรมการและเลขานุการ
๒๗) ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๘) ผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์	ผู้ช่วยเลขานุการ

๑๑.๒ คณะอนุกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ

คำสั่งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

ที่ ๑ /๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบกับมติที่ประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ	ประธานอนุกรรมการ
๑.๒	นายประกาศิต กายะสิทธิ์	รองประธานอนุกรรมการ
๑.๓	รองอธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๔	รองอธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๕	รองอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๖	รองอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๗	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๘	รองอธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๙	รองเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๑๐	รองอธิบดีกรมการแพทย์ ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๑๑	รองอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๑๒	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ

๑.๑๓	รองอธิบดีกรมอนามัย ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๑๔	รองปลัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๑๕	ผู้แทนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑.๑๖	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สภาอากาศไทย	อนุกรรมการ
๑.๑๗	ผู้แทนสภาการพยาบาล	อนุกรรมการ
๑.๑๘	รองศาสตราจารย์จอนณะจง เพ็งจาด	อนุกรรมการ
๑.๑๙	รองศาสตราจารย์ไทรรัตน์ จารุทัศน์	อนุกรรมการ
๑.๒๐	รองศาสตราจารย์ ร้อยเอกหญิง ศิริพันธุ์ สาสัต์ย์	อนุกรรมการ
๑.๒๑	รองศาสตราจารย์วิพรรณ ประจวบเหมาะ	อนุกรรมการ
๑.๒๒	นางสาวรัชฎา พงษ์ธนกิจ	อนุกรรมการ
๑.๒๓	นางสาวลัดดา ดำริการเลิศ	อนุกรรมการ
๑.๒๔	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	อนุกรรมการ และเลขานุการ
๑.๒๕	เจ้าหน้าที่กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน ๒ คน	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ จัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุในเรื่องหลักสูตรการดูแล หลักสูตรผู้ดูแล และมาตรฐานสถานดูแลผู้สูงอายุ

๒.๒ จัดทำแนวทาง กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลตามมาตรฐานที่กำหนด

๒.๓ ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนกว่าจะเสร็จสิ้นภารกิจ

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเรือเอก

(ณรงค์ พิพัฒนาศัย)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

๑๑.๓ คณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ

คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ

ที่ ๒๑๙ /๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการส่งเสริมศักยภาพ การคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ และการจัดทำมาตรการกลไกที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยการจัดทำ มาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุจึงเป็นภารกิจหลักหนึ่งที่มีให้เกิดมาตรฐานกลางในการดูแลผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวบรรลุตามวัตถุประสงค์จึงแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการ ดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	รองศาสตราจารย์ร้อยเอกหญิงศิริพันธ์ุ สาสัตย์	ประธานคณะทำงาน
๑.๒	นางอัจฉรา แก้วกำชัยเจริญ	รองประธานคณะทำงาน
๑.๓	นางนิติกุล ทองน่วม	คณะทำงาน
๑.๔	นางกรรณิกา ดาวไธสง	คณะทำงาน
๑.๕	นางวิมล บ้านพวน	คณะทำงาน
๑.๖	นางสกวดี ดอกเทียน	คณะทำงาน
๑.๗	นางสาววาสนา โกสีย์วัฒนา	คณะทำงาน
๑.๘	นางสาวรัชฎา พองธนกิจ	คณะทำงาน
๑.๙	นายธีระบุลย์ อินทรกำธรชัย	คณะทำงาน
๑.๑๐	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ร้อยเอกหญิงวาสิณี วิเศษฤทธิ์	คณะทำงาน
๑.๑๑	ศาสตราจารย์กิตติคุณศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์	คณะทำงาน
๑.๑๒	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ	คณะทำงานและเลขานุการ
๑.๑๓	เจ้าหน้าที่กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ ที่ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ มอบหมาย จำนวน ๒ คน	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

- ๒.๑ เสนอแนะแนวทางการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ
- ๒.๒ เสนอแนะแนวทางการกำกับ ดูแล และติดตามประเมินผลหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ
- ๒.๓ รายงานผลการดำเนินงานต่ออธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ
- ๒.๔ ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุมอบหมาย
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายสมคิด สมศรี)

อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

มาตรฐานหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุชั้นกลาง จำนวน ๗๐ ชั่วโมง

คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ
ที่ ๕๒๔ /๒๕๖๐

เรื่อง ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ตามที่ประชุมคณะอนุกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๐ มีมติให้ผู้แทนฝ่ายกฎหมายของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมอนามัย และนายชูเกียรติ สุวรรณรังษี เป็นคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงแต่งตั้งบุคคลเป็นคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ ตามคำสั่งที่ ๒๑๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

๑. ผู้แทนกลุ่มกฎหมาย กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	คณะทำงาน
๒. ผู้แทนกองกฎหมาย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	คณะทำงาน
๓. ผู้แทนศูนย์บริการกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย	คณะทำงาน
๔. นายชูเกียรติ สุวรรณรังษี	คณะทำงาน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายสมคิด สมศรี)
อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ
ที่ ๗๑๒/๒๕๖๐

เรื่อง ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ตามที่ประชุมคณะอนุกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ มีมติให้ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงยกเลิกความในข้อ ๑.๖ และแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนมาตรฐานหลักสูตรการดูแลและมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุเพิ่มเติมตามคำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ ที่ ๒๑๙/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ดังนี้

๑. ผู้แทนกลุ่มกฎหมาย	คณะกรรมการ
๒. นางวรรณนา งามประเสริฐ	คณะกรรมการ
๓. นางสาวจุลลดา มีจุล	คณะกรรมการ
๔. นางสาวสุวรรณ์ แนวจำปา	คณะกรรมการ
๕. นางสาวอรนันท์ อุดมภาพ	คณะกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นางชนาภรณ์ พรหมสุวรรณ์)
อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ